Vojtěch Šimíček: Ústavní soudnictví ve vybraných postkomunistických zemích

Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity Brno 1999, 123 s.

Zdeněk Koudelka

Mezinárodní politologický ústav v rámci ediční řady Studie vydává již svou 10. publikaci věnovanou ústavnímu soudnictví v některých nových demokraciích, konkrétně je zde pojednáno o situaci v Polsku, Maďarsku, Slovinsku a v Estonsku. Studie sama je zamýšlena jako určitý pracovní materiál pro srovnávací práce, přičemž se věnuje nejen popisu pozitivněprávní úpravy, srovnání jednotlivých typů řízení, ale i judikatuře. Vybrané země prošly ve 20. st. společnou komunistickou minulostí, patří však též k zemím, kde transformace nejvíce pokročila a počítá se s nimi jako s brzkými uchazeči vstupu do Evropské unie. Jednotlivé části studie sepsali Richard Glückselig (Estonsko), Jan Hladký (Polsko), Bořivoj Novotný (Maďarsko) a Milan Vacík (Slovinsko) pod redakčním vedením zkušeného moravského ústavně právního praktika a experta na ústavní soudnictví Vojtěcha Šimíčka. Rozdílnost autorů vede k tomu, že při respektu k jednotné linii popisu ústavního soudnictví v jednotlivých zemích (historie, ústavní zakotvení, vztah k obecným soudům a jiným orgánům, judikatura) došlo k rozdílnému důrazu na některé části (např. historie v případě Slovinska je pojednána letmo, zatímco u Polska velmi podrobně). Rozdílný obsah i rozsah je dán i v případech statistiky projednávaných případů, která je jinak velmi zajímavá zvláště při případném srovnání se skutečností naší nebo slovenskou.

Při posuzování uvedené publikace je nutné vzít v úvahu, že ústavní soudnictví v postkomunistických zemích je relativně nový prvek, který vykazuje různé stupně úspěšnosti zavedení do stávajícího právního systému, který byl budován na formální kontinuitě s totalitním právem. Srovnání se státy s obdobným vývojem je v některých oblastech poučnější než srovnání s ústavním soudnictvím západoevropským. Například velmi rozsáhlá a právně dosti složitá oblast restitucí a obecně náprava křivd komunismu při právní kontinuitě je problematika, kdy nám pomůže poučení z jiných postkomunistických zemí spíše než ze stabilních demokracií. Velmi přínosné je srovnání vztahu Ústavního soudu k ostatním ústředním orgánům státu (prezident, parlament, vláda), respektive k politickým stranám (např. v otázce ustanovování a délce mandátu ústavních soudců). O ústavním soudnictví se i v této publikaci hovoří (na s. 57 použita charakteristika Carla Schmidta) jako o politizaci soudnictví. Možností rušit zákony parlamentu ústavní soudy skutečně ze všech ostatních soudních orgánů nejvíce vstupují do politiky, o to větší je nutnost zkoumání jejich vztahu s jinými subjekty držícími moc v daném státě, a to zvláště ve státech s relativně novou ústavností. Již z výše uvedených důvodů lze studii přivítat jako velmi přínosnou pro ty, kteří se chtějí věnovat ústavnímu soudnictví s přihlédnutím k širším souvislostem anebo pro poučení k případné změně fungování Ústavního soudu u nás.